

Ens recolzem en el comentari fet sobre aquest quadre a La Vanguardia per dir que a El Periódico de Catalunya no ens trobem amb suficient volum de dades com per poder extreure conclusions globalitzadores.

Anàlisi de la paginació i distribució temàtica i geogràfica de
seccions. Anàlisi iconogràfic.

Ha arribat el moment d'analitzar els resultats de l'observació del treball de camp que ha comportat l'anàlisi d'unes 5.000 notícies pertanyents a 66 edicions de LA VANGUARDIA i EL PERIODICO DE CATALUNYA al llarg dels onze anys estudiats. Recordem que l'univers analitzat afectava especialment al bloc d'informacions del dia i, indirectament, als serveis i als elements d'opinió.

Es tracta d'una tabulació de dades amb nombres relatius ja que, com faig constar en el capítol corresponent a la Metodologia (Capítol IV), seria una imprudència tractar d'obtenir nombres absoluts donada la gran incidència d'elements poc homologables entre si, la qual cosa ens obliga a treballar amb tendències, oscil·lacions i expressions relatives per dibuixar, perfilar i definir l'impacte de les noves tecnologies de la informació en el canvi de models a la premsa barcelonina, especialment en els dos diaris que hem elegit com a protagonistes del nostre treball.

L'expressió gràfica que analitzarem a continuació és un intent de perfilar gràficament l'evolució dels dos diaris a través dels diferents paràmetres d'investigació a què els hem sotmès al llarg de dos anys.

Recordem que l'anàlisi del treball de camp afectava a les diferents edicions preses globalment (quant a paginació, nombre de notícies, nombre de fotografies, nombre d'elements

infogràfics, nombre d'elements d'humor gràfic) i, en segona instància, en les diferents edicions preses particularment pel que fa a l'evolució del nombre de notícies per seccions (Portada, Política Internacional, Política Espanyola, Política Catalana, Societat, Economia, Esport, Oci, Opinió i Serveis).

Aquest mateix capítol, en la seva segona part, analitzarà l'evolució seqüencial de l'estructura morfològica de les informacions pel que fa a la seva superfície, elements de la notícia (nombre de paraules del títol, nombre de verbs del títol, nombre d'elements del "lead", morfologia de les fotografies, actualitat de la imatge, elements infogràfics de la notícia i nombre de fonts informatives pel que fa a la seva procedència: institucionals, no institucionals i pròpies).

2,1.

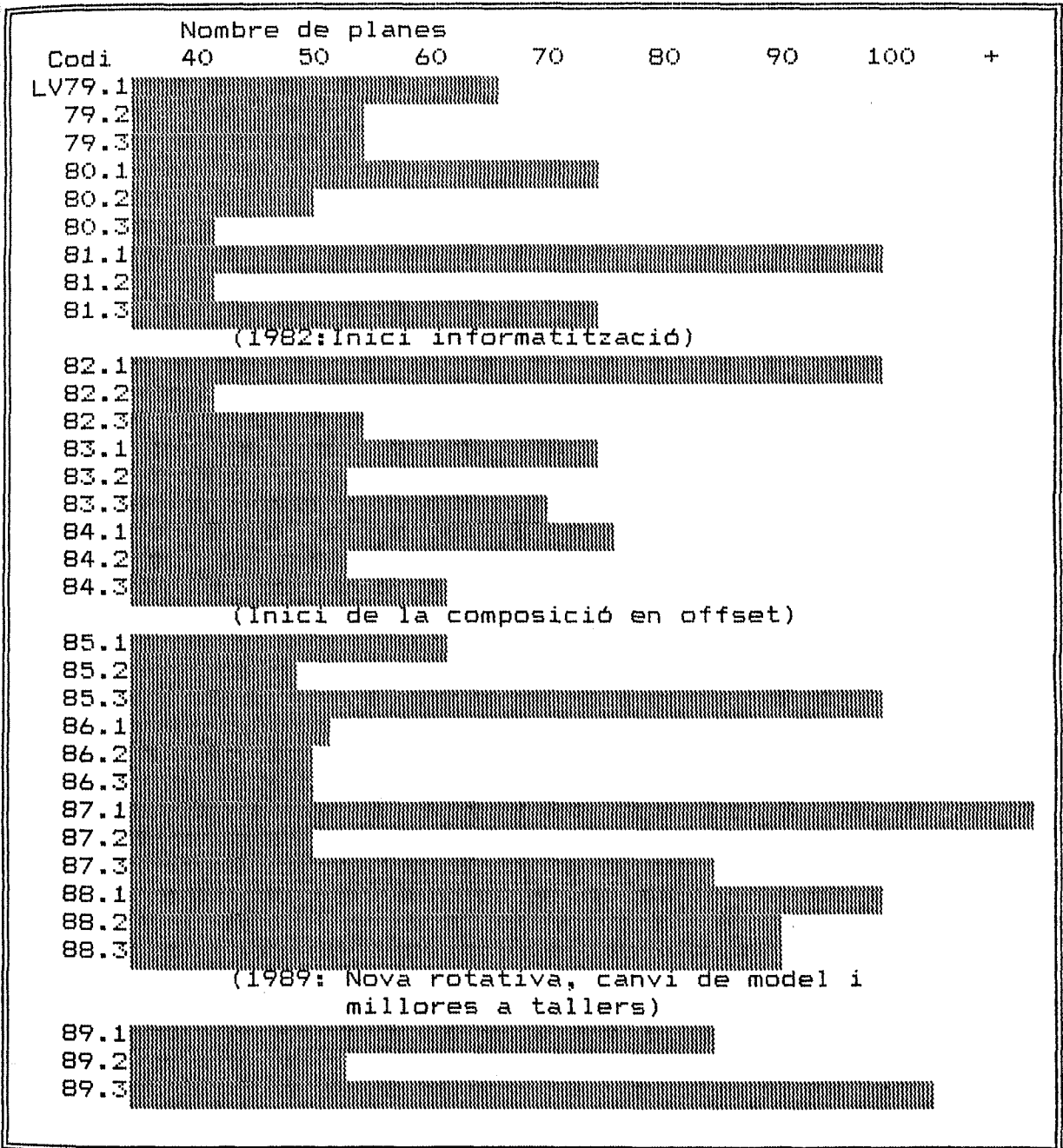
-LA VANGUARDIA-

PERFIL GRAFIC DE LA PAGINACIO

I NOMBRE D'ELEMENTS DE LES

DIFERENTS SECCIONS INFORMATIVES

LA VANGUARDIA
RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI
Perfil del nombre de planes en el període 1979-1989

Comentari al perfil gràfic del nombre de planes

La paginació de LA VANGUARDIA és, com es pot comprovar estudiant aquest perfil gràfic, d'una coherència gairebé perfecte ja que el dinamisme d'aquest aspecte està dimensionat entre les 50 i les 80 pàgines sense que les innovacions tecnològiques semblin indicar cap influència destacable, almenys durant les tres primeres etapes.

Efectivament, si observem l'etapa tipogràfica, que podem considerar-la acabada l'any 1982, bona part de les edicions analitzades oscil·len entre les 50 i les 70 planes.

A partir de l'inici de la informatització (1982), s'observa una disminució de les xifres extremes per arrodonir els màxims entorn a les 70 planes.

L'inici de la composició en ofset i l'inici, paral·lel, dels estudis per renovar el model de diari, comporta una primera fase d'aquesta etapa en què no se superen les 50 planes de diari, amb alguna punxa que s'explica per ser edició dominical.

Però en arribar l'any 1987, quan l'equip de renovació del model comença a treballar de ferm, la decisió de l'empresa s'anticipa als nous plans, que arribarien dos anys després, i decideix donar més paper, essent la mitjana de 80 les planes

de cadascuna de les edicions amb la salvetat de la del mes de juliol de 1987.

Malgrat ser una dada aliena a la renovació tecnològica, destaquem que aquest any (1987) està considerat com el de la reactivació econòmica global i periodística en particular, donant-se un increment de la publicitat en tots els mitjans de comunicació.

La paginació, a la darrera etapa estudiada, manté una proposta ascendent excepció feta del mes de juliol.

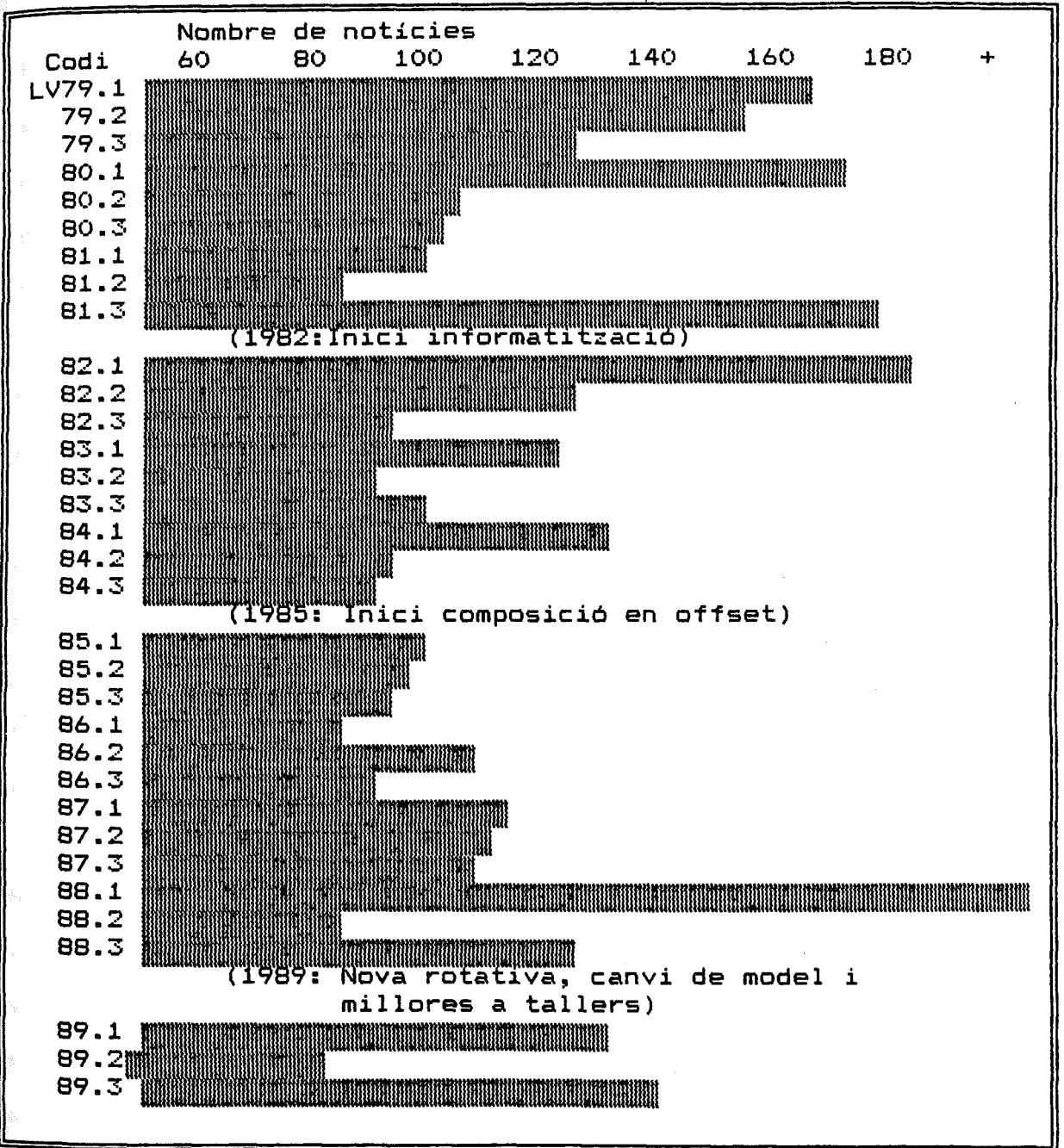
Hem de convenir que aquest mes ha estat, durant el període estudiat, el que menys paginació ha tingut, fruit, sens dubte, del descens de l'activitat econòmica del país davant de la imminència de les vacances d'estiu.

Com a conclusió parcial podem establir que a partir de la segona fase de la primera etapa en què entra en funcionament l'ofset, la paginació s'incrementa notablement (observem els diaris amb els codis 87.1; 87.3; 88.1; 88.2; 88.3; 89.1 i 89.3)

LA VANGUARDIA

RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI

Perfil del nombre de notícies en el període 1979-1989

Comentari al perfil gràfic del nombre de notícies

El nombre de notícies de LA VANGUARDIA al llarg de les edicions analitzades es configura ben definit segons les diferents etapes tecnològiques i correspon a les propostes de la direcció periodística segons els mitjans i línies de treball establertes prèviament.

Pel que fa a l'etapa tipogràfica (fins l'any 1982), el volum de notícies oscil·la entre les 170 i les 80, guardant una proporció de 3-4 notícies per plana, aproximadament, comptant-hi les planes amb publicitat. Recordem que en aquell moment es treballava amb teletips (suport paper) i una organització redaccional basada en el fet que aquests recursos informatius eren la base del material que s'enviava a la impremta.

Aquesta línia ens permet parlar d'una certa mànega ampla a l'hora d'establir la jerarquització periodística, cosa que vol dir que es publicaven moltes notícies independents entre si que, més endavant -com podrem veure ara mateix- quedarien assumides dins d'altres dotades d'un protagonisme més gran.

Iniciada la informatització (1982) la mitjana del nombre de notícies esdevé inferior (màxim 120 i mínim 80-90), amb una punxa de 180, justament quan s'iniciava la nova etapa.

La informatització suposa treballar amb una nova eina que ens ofereix la possibilitat de seleccionar les notícies d'agència a través de la pantalla i no, com passava fins aquell moment, que s'estava pendent de l'arribada del "paper".

A més, el treball amb ordinador possibilita que el redactor pugui afegir ("insertar" en l'argot informàtic) tota aquella nova informació que arribi més tard sense tenir que recórrer a tisores, goma d'enganxar i més paper. Les possibilitats de fer rendibles els esforços per part del periodista són increïbles amb la nova "màquina".

Així, el volum de text és molt més manejable amb l'ordinador i no cal respectar la signatura de cada despatx de teletip perquè fins i tot s'estableix una mena de pacte amb les agències per citar-les un sol cop dins del text, i no com passava abans que calia fer-ho al principi o al final.

La informatització sembla proposar una línia de treball que es basa en agrupar més les notícies i, d'aquesta manera, cada plana reflecteix un nombre de notícies inferior fins a configurar una mitjana de 2-3, comptant-hi sempre les planes amb publicitat.

L'etapa en què a més de la informatització s'incorpora la composició en ofset significa mantenir una proposta de nombre

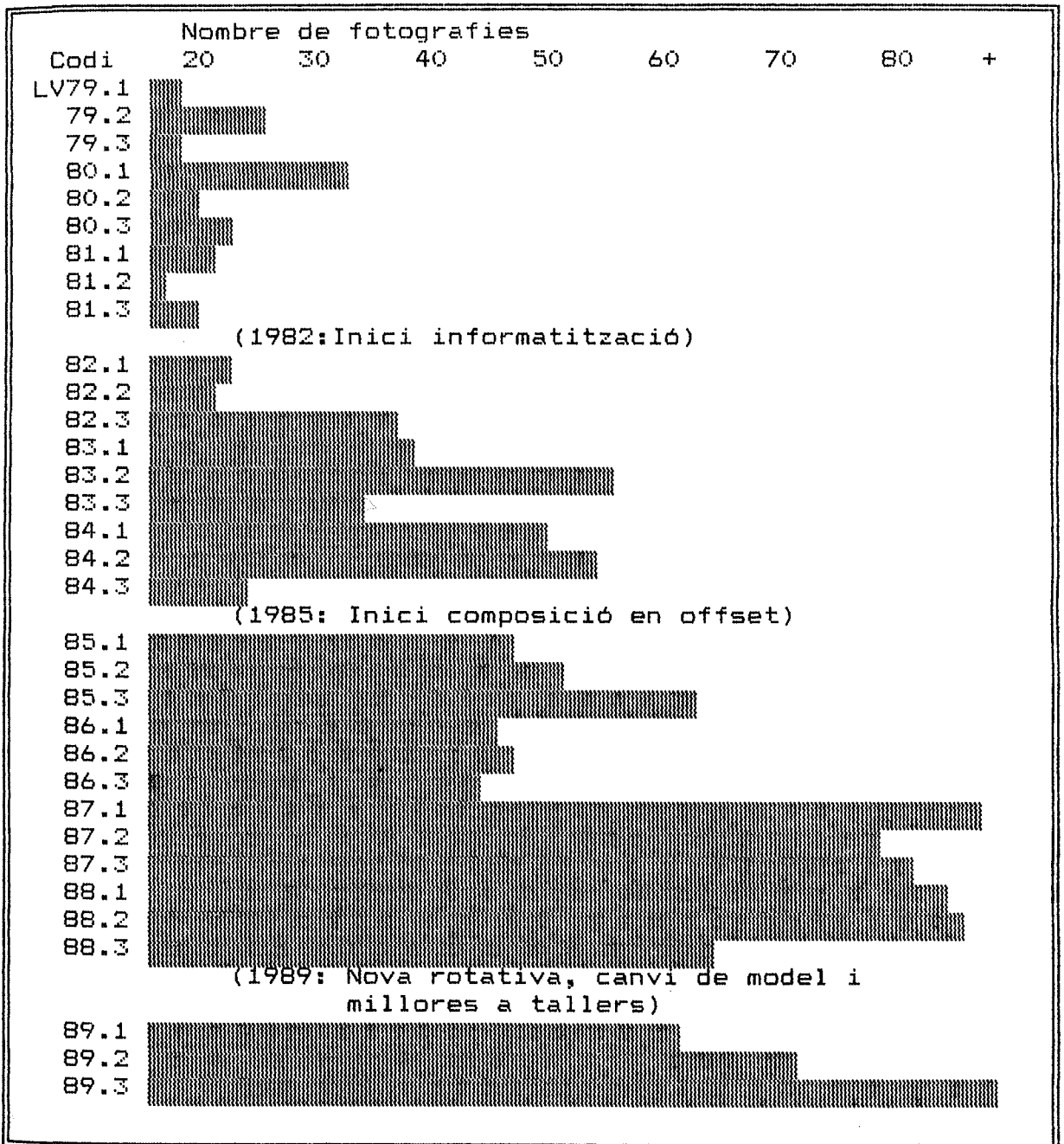
de notícies per edició d'entre 80 a 100 amb una sola punxa (codi 88.1).

Això significa la consolidació de la tendència de l'etapa 1981-1984 que es veurà confirmada en la darrera (1989), després que entri en funcionament la nova rotativa i es produexi el canvi de model (amb un petit increment del volum d'elements informatius degut, pensem, a aquest darrer factor, el de la nova proposta de disseny del diari i no pas a la nova tecnologia, ja que la nova rotativa no suposa més recursos per a la redacció).

L'ofset possibilita fer canvis de planxa de manera molt més ràpida que abans i l'abaratiment dels costos de producció, que serveix, com hem vist en el capítol II -apartat "Les empreses periodístiques"- per poder destinar el capital estalviat a contractar més personal de redacció mentre s'amortitzen places dels tallers (linotipistes, caixistes i ajustadors, entre d'altres).

Una conclusió parcial de l'estudi del perfil gràfic de l'evolució del nombre de notícies al llarg d'onze anys ens permetria dir que les noves tecnologies han permès canviar la forma de treballar els elements informatius (notícies), de manera que els periodistes han vist facilitada la manipulació (estrictum sensum) del material noticiable a través d'una agrupació i jerarquització més racional, sempre sota les ordres i previsions del quadre directiu.

LA VANGUARDIA
RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI
Perfil del nombre de fotografies en el període 1979-1989

Comentari al perfil gràfic del nombre d'infografismes

El nombre de fotografies en les edicions dels onze anys estudiats ens ofereix una claríssima evolució en consonància amb les millores tecnològiques incorporades per l'empresa.

Si observem detingudament la primera etapa convindrem que el nombre d'elements gràfics resulta molt baix, gairebé una fotografia per cada tres pàgines, sinó menys encara.

L'agilització que suposa la incorporació de la informàtica als esquemes periodístics de LA VANGUARDIA altera substancialment l'oferta de fotografies, passant-se a una mitjana de gairebé una per plana a partir de desembre de l'any 1982.

Tal vegada semblaria que l'agilització del missatge informatiu (més jerarquització informativa) obliga a intentar donar més elements gràfics d'actualitat, encara que la qualitat de la impressió (encara amb tipografia), no permetés garantir una oferta més gran.

És a partir de la incorporació de l'ofset que podem observar un clar increment del nombre de fotografies que es mantindrà al llarg d'aquesta i de la següent etapa, que acaba a finals de 1989.

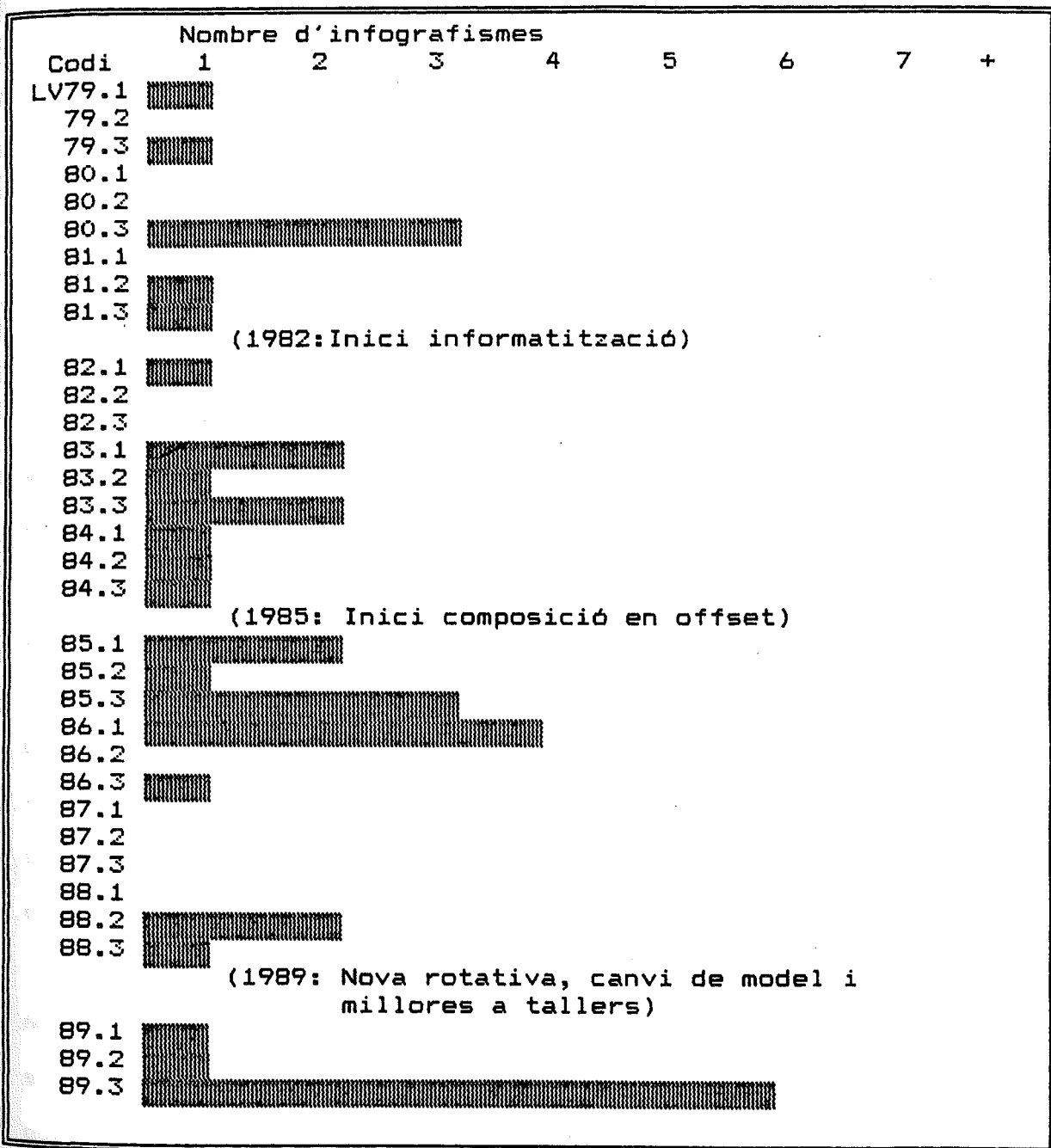
També en aquest cas volem fer una matització dins de l'etapa que va des de l'inici de la incorporació de l'ofset (1985) fins a principis de l'any 1987, quan comença a treballar l'equip per renovar el model de LA VANGUARDIA.

La decisió de l'impressor d'adquirir la nova rotativa i de renovar el model (amb clares millores a tallers), sembla donar ales a l'increment iconogràfic del diari, tot passant d'una mitjana de fotografia per plana, a $\pm 1,25$ en la segona fase d'aquest període.

En conclusió, observem clarament interrelació i/o influència entre noves tecnologies i increment de l'oferta gràfica del diari al llarg de les darreres etapes.

LA VANGUARDIA
RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI

Perfil del nombre d'infografismes en el període 1979-1989

Comentari al perfil del nombre d'infografismes durant el període 1979-1989

La utilització de recursos infogràfics per part de LA VANGUARDIA durant el període estudiat està en relació directe amb les possibilitats tecnològiques que han estat a l'abast de la redacció.

Efectivament, deixant de banda algunes punxes no sistemàtiques (codis 80.3, 83.1 i 83.3), la realitat és que aquest diari no ha recorregut a l'explicació gràfica de la notícia, de vegades amb caràcter fins i tot protagonista, fins a l'inici de l'etapa en què es comptava amb la informàtica i, una mica després, amb l'ofset.

Observem com, a partir de l'any 1983, data en la qual la redacció ha assumit ja la utilització dels ordinadors i en treu profit, cada edició analitzada disposa de la presència d'algun element infogràfic.

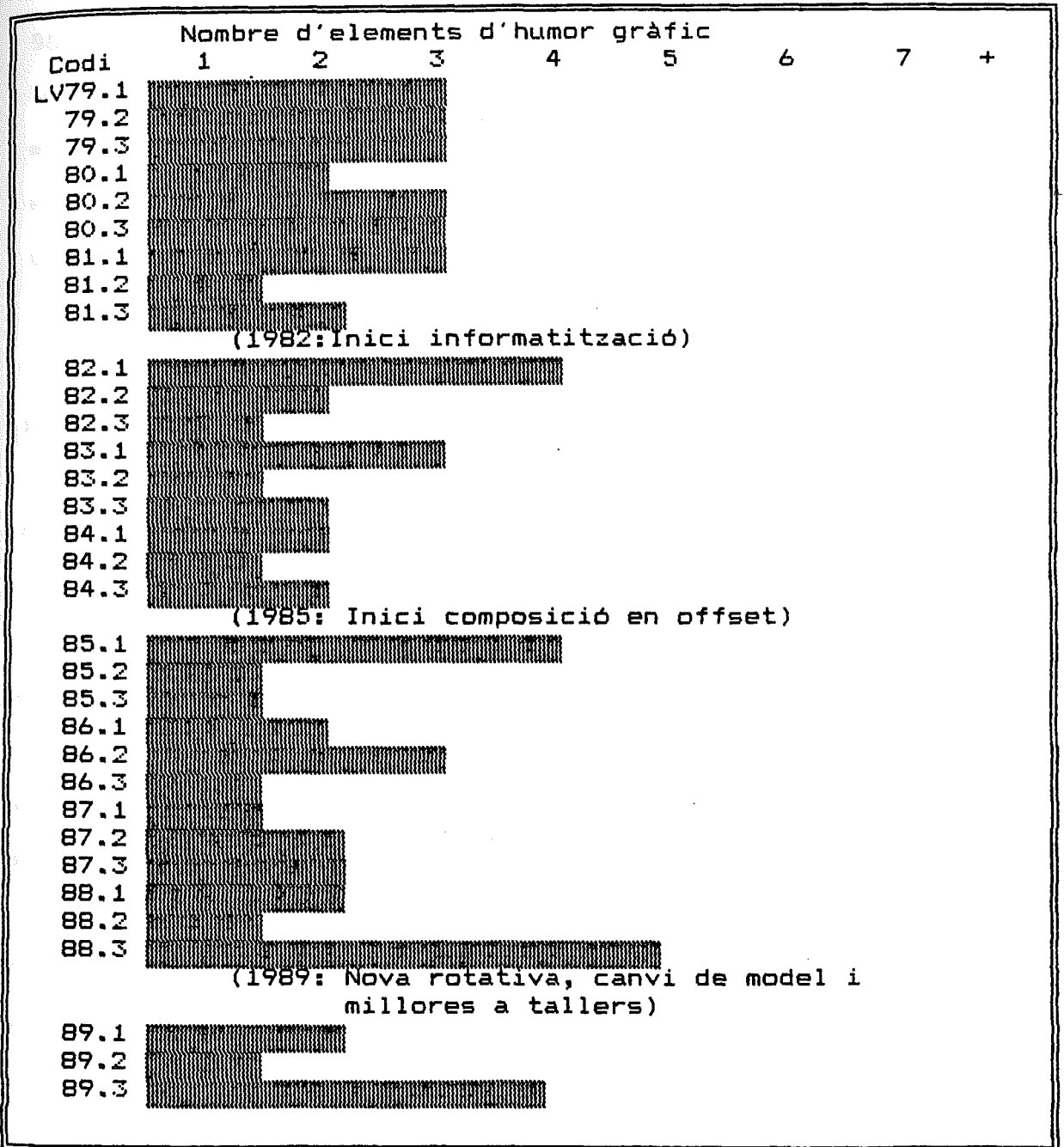
Aquesta tendència va incrementant-se fins l'any 1987 en què s'observa una inesperada, o no, ruptura de l'evolució. Donat que estem treballant amb nombres relatius i no absoluts, evitem fer un comentari definitiu sobre aquest petit període.

Si continuem analitzant l'evolució, observarem que la darrera edició estudiada (codi 89.3) presenta ja una decidida

política infogràfica. Es tracta d'una edició del nou diari on, com hem vist en l'estudi de les propostes de renovació de LA VANGUARDIA (capítol VI, apartat A), aquesta forma d'expressió periodística passa a ser assumida com a part substancial del periòdic.

En resum: hi trobem vacil·lacions durant el període estudiat fins a observar una clara determinació quan es perfila el nou model de diari.

LA VANGUARDIA
RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI
Perfil del nombre d'elements d'humor gràfic
en el període 1979-1989

Comentari al perfil gràfic del nombre d'elements d'humor gràfic

LA VANGUARDIA s'ha proposat mantenir la presència quotidiana en les seves planes d'elements d'humor gràfic estratègicament distribuïts com a àrees de descans visual i tocs d'aireig del volum de notícies.

La tendència ha estat d'oferir tres elements durant el període de la tipografia, passant a un i/o dos amb l'inici de la informatització i la incorporació de l'offset i la nova rotativa.

Hi trobaríem notables canvis dins de l'oferta del bloc d'humor, com ara seria el canvi de noms i la selecció de línies de treball molt més d'acord amb els canvis experimentats pel seu públic, però això no té res a veure amb el que estem estudiant.

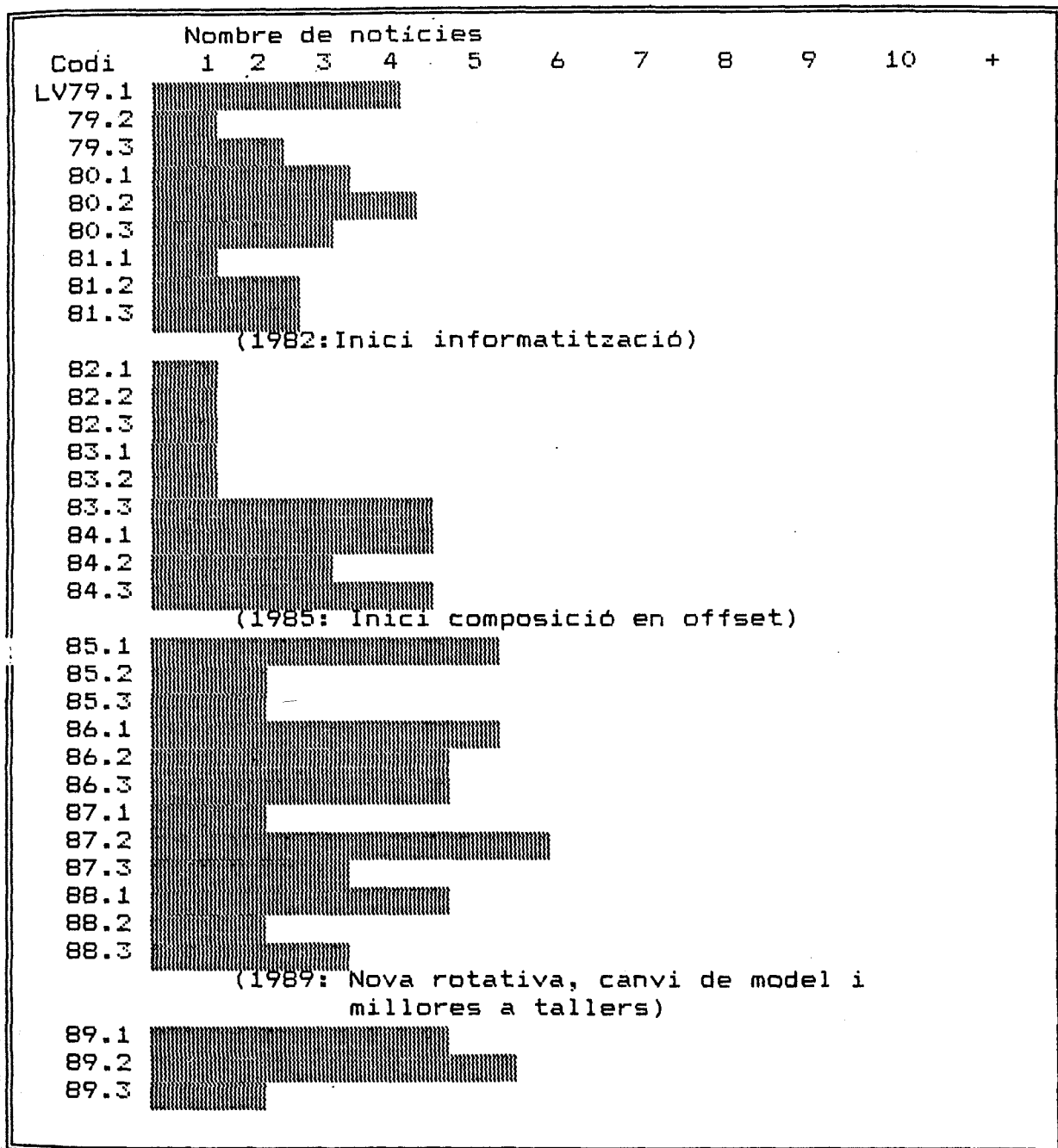
Com a conclusió diríem que no hi ha una clara relació entre renovació tecnològica i aquesta parcel·la informativa expressada a través de brillants "ninotaires".

LA VANGUARDIA

RADIOGRAFIA GLOBAL DEL DIARI

Perfil del nombre de notícies per secció en el període 1979-1989

Secció: PORTADA

Comentari al perfil del volum de notícies a la Portada

La portada ha estat, històricament, una clara definició del model del diari i hem de convenir en dir que ha estat condicionada per la tecnologia emprada, especialment en diaris que, com LA VANGUARDIA, han oscil·lat els darrers anys entre la tipografia i el gravat al buit i la informàtica i l'offset.

En el nostre cas, el periòdic analitzat ha tingut dues portades, una gràfica (exterior) i l'altra (interior), informativa, combinant text i fotografies amb una funció clarament utilitària i no "comercial" .

La portada que hem analitzat és la gràfica, ja que considerem que és la que ofereix al lector la primera lectura del contingut.

En aquesta línia d'investigació hem de dir que LA VANGUARDIA ha treballat durant el període estudiat amb portades mono o bitemàtiques (monotemàtiques serien les que porten els següents codis: 79.2, 81.1, 82.1, 82.3, 83.1 i 83.2).

Fins a l'inici de la composició en offset, no observem que cap de les portades estudiades duguin més de quatre notícies. A partir d'aquell any es manté una proporció d'entre 5 i 6 elements informatius per passar a una portada molt

restrictiva quan s'adopta un nou model.

Efectivament, la portada amb codi 89.3 (desembre de 1989) ens ofereix dos temes informatius.

Recordem que és a partir d'aquest moment que s'unifiquen les dues portades (gràfica i informativa -exterior i interior) i LA VANGUARDIA deixa d'oferir dues propostes que no sempre es complementaven.

En resum, quan s'implanta la informatització creix el nombre d'elements informatius en la portada alhora que -com hem dit abans- s'unifiquen blocs informatius en l'interior. Serà amb el canvi de model i ja amb totes les incorporacions tecnològiques en marxa, que es passa a treballar amb portades bitemàtiques (o tritemàtiques) que expressen realment un clar missatge i que responen a la selecció i jerarquització interior.